

Kollegial granskning 2013

Örebro kommun

med fokus på

Barns trygga uppväxtvillkor

Genomförare:
Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken

Granskare:
Unni Öhman, Borlänge kommun
Gunilla Oltner, Uppsala kommun
Kjerstin Tejre, Uppsala kommun
Haidi Bäversten, Västerås stad

Sekreterare:
Karolina Swierczek, Västerås stad

Förord

Som ett av de första länderna i världen ratificerade Sverige konventionen om barns rättigheter efter beslut i Sveriges Riksdag 1990. 1999 fastställde Riksdagen en strategi för att förverkliga barnkonventionen, vilken ska genomsyra allt offentligt beslutfattande som rör barn.

I december 2000 beslutade ett enigt kommunfullmäktige i Örebro kommun att anta en barnvision som ska vara vägledande för kommunens arbete:

”Varje barn i Örebro, utan undantag, har rätt att leva och utvecklas under omständigheter som gynnar barnets eget bästa och som, beroende på barnets ålder och mognad, tar hänsyn till dess egen vilja och åsikter”.

2004 bildades ett Nationellt partnerskap av 12 kommuner där Örebro ingår. Arbetet är koncentrerat till tre områden:

- Metoder för att kunna öka barns och ungdomars inflytande
- Barnkonventionens genomslag i den kommunala styrprocessen
- Utveckling av indikatorer för att mäta resultaten i arbetet

Arbetet i partnerskapet fortsätter, där ett viktigt instrument för utvecklingsarbetet sker genom kollegial granskning - vilken främst ska vara rådgivande.

Granskningen har genomförts 2007 och 2009, och resultatet har legat till grund för ett ständigt pågående förbättringsarbete för att barns rättigheter ska genomsyra kommunens verksamheter.

Nu har den tredje kollegiala granskningen genomförts, och resultatet presenteras i denna rapport.

Rapporten kommer att presenteras och diskuteras i ett uppföljande seminarium den 26 mars 2014 och vara grunden för det fortsatta utvecklingsarbetet inom ramen för barnkonventionen i Örebro kommun.

Örebro kommun är på god väg i arbetet med att stärka barns rättigheter, men ska fortsätta med ännu mer kraft.

Alla barn och unga i Örebro kommun har rättigheter – mänskliga rättigheter!

Lennart Bondeson(KD)
Kommunalråd
Politiskt ansvarig för mänskliga rättigheter

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning samt granskningsgruppens reflektioner	4
1. Styprocesser	4
2. Inflytande och delaktighet	5
3. Framtid	5
Granskarnas reflektioner	6
Styrkor	6
Utvecklingsområden	6
Slutsats	6
Inledning	7
1. Styprocess	8
1.1 Hur säkerställer ni genom kommunens styrdokument att barn har trygga uppväxtvillkor i din kommun?	8
Förtroendevalda, grupp 1	8
1.2 Hur säkrar ni att det blir en röd tråd genom hela organisationen?	10
1.3 Hur säkras att kommunens barnkonventionsarbete och/eller resonemang håller över tid?	11
1.4 Hur prioriteras barns trygga uppväxtvillkor under kommunalekonomiskt pressade förhållanden?	12
1.5 Hur följs barns trygga uppväxtvillkor upp?	13
1.6 Sammanfattning styprocessen	14
2. Inflytande och delaktighet	14
2.1 På vilka sätt får barn och unga möjlighet och förutsättningar att vara delaktiga i ditt område?	15
2.2 Vilken betydelse tillmäts barnens åsikter?	17
2.3 Hur hittar ni barn/unga för samtal?	17
2.4 Hur får barn och unga återkoppling när de deltagit i dialog, samtal, enkäter etc.?	18
2.5 Sammanfattning inflytande och delaktighet	18
3. Framtid	19
3.1 Uppföljning av kommunens granskning år 2009	19
3.2 Sammanfattning Framtid	20
Bilaga 1. Deltagare	21
Bilaga 2. Avsiktsförklaringar	23

Sammanfattning samt granskningsgruppens reflektioner

Örebro kommun är en av tio kommuner i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken. Partnerskapet har under 2013 genomfört en tredje kollegial granskning av kommunernas arbete. Temat för årets granskning är barns trygga uppväxtvillkor. I denna rapport har granskarna reflekterat över arbetet i Örebro samt delat med sig av utvecklingsförslag.

Frågor har ställts utifrån tre områden till tre olika grupper, förtroendevalda, programdirektörer/chefer samt verksamhetsnära personal:

- Styrprocesser
- Inflytande och delaktighet
- Framtid

En sammanfattning av resultatet samt av granskningsgruppens reflektioner redovisas nedan.

1. Styrprocesser

För att säkerställa barns trygga uppväxtvillkor i Örebro kommun finns utöver nationell lagstiftning flera styrdokument. Samtliga grupper lyfter kommunens övergripande strategier och budget (ÖSB) som omfattar strategiområden och mål för barn och unga. Enligt förtroendevalda och verksamhetsnära personal finns handlingsplan mot barnfattigdom och verksamhetsnära personal nämner Örebros barnvision. Förtroendevalda framhåller kommunfullmäktiges beslut om tre perspektiv, varav ett innebär att barnfrågan ska genomsyra alla beslut. Utifrån detta ska konsekvensbedömningar göras och standardiserade mallar finns för arbetet.

Den röda tråden säkras enligt samtliga grupper genom kommunens styrmodell där strategiområdena i ÖSB:n bryts ner i planer på olika nivåer och återrapporteras tillbaka till kommunledningen. Enligt förtroendevalda ger även bokslut för hållbar utveckling en helhetsbild av organisationen och inom nämnden för funktionshindrade synliggörs barnperspektivet genom tvärprofessionellt arbete. Barnkonventionsarbetet säkras över tid genom långsiktiga handlingsplaner samt politisk enighet som enligt förtroendevalda och programdirektörer/chefer har funnits under en längre tid. Kommunen har även haft god ekonomi och kunnat undvika nedskärningar. Förtroendevalda exemplifierar flera satsningar samt att kommunen har en socioekonomisk resursfördelningsmodell och en social investeringsfond.

Utöver etablerade uppföljningssystem inom exempelvis skolan diskuteras främst uppföljning av ÖSB:n. Förtroendevalda menar att indikatorer finns för utvärdering och programdirektörerna/cheferna att uppföljningen görs utifrån ett specifikt system på programnivå. Verksamhetsnära personal påtalar dock avsaknad av tydliga mål, vilket begränsar en måluppfyllelseanalys.

2. Inflytande och delaktighet

Barn och ungdomar har möjlighet att vara delaktiga på olika sätt i Örebro kommun. Barn har enligt programdirektörer/chefer och verksamhetsnära personal intervjuats om delaktighet av feriepraktikanter i barnkonventionsprojektet. Modellen medborgarbudget har prövats med gymnasieelever och gymnasiefullmäktige lämnar enligt förtroendevalda och programdirektörer/chefer årligen in motioner till politiken. Behov finns dock att hitta sätt för att inkludera barnets perspektiv i konsekvensanalyser och yngre barns röst på kommunstyrelsenivå.

Förskoleverksamheten arbetar intensivt med delaktighet samt demokratifrågor och inom skolan finns enkäter, fokusgrupper och olika formella råd. Verksamhetsnära personal uppger att barn-GIS har prövats inom stadsbyggnad och enligt programdirektörer/chefer har stadsbyggnad och tekniska förvaltningen även medborgardialog som inkluderar barn. Försök görs att utveckla nya metoder och system för delaktighet och många projekt bedrivs i detta syfte.

Programdirektörer/chefer menar att återkoppling är en utmaning. Inom ramen för barnkonventionsprojektet har barn uttryckt önskemål om mer återkoppling. Enligt programdirektörer/chefer och verksamhetsnära personal finns ändå rutiner för detta. Inom programområde barn och utbildning har exempelvis en checklista för återkoppling vid brukarundersökningar, medan tekniska förvaltningen alltid återkopplar till barn genom kartor som visar färdigt resultat.

3. Framtid

För att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning samt för ökad delaktighet krävs enligt samtliga grupper tydlig styrning samt prioritering från politik- och tjänstemannaledning. En välfungerande styrmodell behövs med långsiktiga mål och uppföljning, liksom att barnperspektivet och barnets perspektiv beaktas på olika sätt. Enligt förtroendevalda behöver tjänstemän öka medvetenheten om konsekvensanalyser. Programdirektörerna/cheferna lyfter behov av mer systematiskt arbete och verksamhetsnära personal behov av transparens mellan olika nivåer samt en tydligare koppling mellan styrdokument och uppföljning.

Enligt programdirektörer och verksamhetsnära personal krävs att alla har kunskap om barn, ökad medvetenhet om barns rättigheter, liksom utbildning i barnkonventionen. Förtroendevalda och programdirektörer ser även resurser och olika samverkansformer som nödvändiga i arbetet.

För att förverkliga ovanstående framhålls i samtliga grupper att barnfrågan ska hållas vid liv och genomsyra det dagliga arbetet. Enligt förtroendevalda och programdirektörer ska styrningen bli mer tydlig och barnperspektivet beaktas i alla beslut. Barns möjligheter till delaktighet ska också öka enligt samtliga grupper. Verksamhetsnära personal menar att arbete ska ske för en tydligare röd tråd i organisationen och i samtliga grupper ska frågan drivas för ökad kompetens och utbildning på barnområdet.

Granskarnas reflektioner

Styrkor

Granskningsgruppen träffade tre grupper som var intresserade och engagerade i frågorna. Man talade samstämmt om hur barnkonventionen finns med i kommunens styrdokument, ÖSB (övergripande strategier och budget) och att grunden för detta är barns trygga uppväxtvillkor. Det verkar väl förankrat genom partier, genom nämnder, genom olika nivåer av nämnderna, men även genom chefsleden. Det fanns en tydlig medvetenhet och kunskap om barnkonventionens betydelse hos framförallt grupperna med förtroendevalda och chefer.

Örebro kommun har utvecklat sitt strategiska arbete och arbetat fram en tydlig styrmodell. I styrmodellen ingår dels måldokumentet ÖSB, där barns och ungas behov är ett av fyra ben, dels en modell för uppföljning som är intressant.

I gruppen med mer verksamhetsnära personal var inte styrdokumentet lika levande. Däremot kunde den gruppen tydligt visa på hur man verkar efter barnkonventionen utan att vara fullt medveten om kopplingen till kommunens övergripande styrdokument.

När det gäller frågan om barns och ungas delaktighet och inflytande nämnde alla tre grupperna flera goda exempel på när barn och unga varit delaktiga; arbete med medborgarbudget, motioner till fullmäktige och barns och ungas delaktighet i samhällsplaneringen.

Utvecklingsområden

En av utmaningarna ligger i att förankra styrmodellen hela vägen ut i verksamheten så att även den verksamhetsnära personalen har kunskap om vilka övergripande mål de arbetar mot.

Örebro kommun har en checklista för konsekvensbeskrivningar där det ska finnas beskrivet hur barn-, mångfalds- och jämställdhetsperspektivet är beaktat. Den används av vissa nämnder men inte av andra. De förtroendevalda påpekade betydelsen av att de efterfrågar checklistan inför beslut. Granskningsgruppen ser det som en utmaning att systematisera användningen av denna checklista för bättre beslutsunderlag.

Den intressanta modellen för uppföljning, som redovisas i hållbarhetsrapporten och ska ske lika i hela kommunen behöver förankras ytterligare för att få genomslag i hela verksamheten. Som nämnts har Örebro en styrka i många mycket goda exempel på när unga har fått vara med och påverka. Men det saknas en struktur och en systematik för inflytandefrågorna. De flesta exemplen kommer från verksamheten och en utmaning för Örebro kommun är att finna former för hur barn/unga kan möta de förtroendevalda. Som flera påpekade själva behöver man också arbeta med hur återkoppling ska ske till barn och unga då de tillfrågats.

Det framkom också att man tidigare haft flera utbildningar kring barnkonventionen i kommunen. För att ytterligare förstärka kommunens viljeinriktning kring barnkonventionen och dess betydelse kan behov finnas av förnyade utbildningar.

Slutsats

De tydligaste förändringarna vi kan se från tidigare granskningar är att:

- barnkonventionsarbetet är mycket väl förankrat såväl politiskt som bland cheferna
- det systematiska arbetet har blivit bättre
- arbetet är inte enbart avhängigt av eldsjälar
- en uppföljningsmall för hela hållbarhetsarbetet har utvecklats

I jämförelse med vad som framkommit i granskningen från 2009 har Örebro kommun fortsatt att utveckla sitt arbete. Det som är tydligast är den fasta förankringen i ledningen för barnkonventionen och att det är den politiska viljeinriktningen att säkra barns trygga uppväxtvillkor som styr.

Örebros många goda exempel visar på att kommunen har kommit långt. Med fortsatt utvecklingsarbete kring uppföljning, inflytande och utbildningsinsatser kan Örebro kommun ta ytterligare steg.

Inledning

Örebro kommun är en av tio kommuner i Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken. Partnerskapets utvecklingsarbete utvärderas genom kollegial granskning, vilket är en metod för ömsesidigt lärande och utveckling. Kollegial granskning ska främst ses som rådgivande och ska inte betraktas som en revision. Kollegial granskning bygger på att genomförande av granskningsdialog samt utvärdering utförs av en granskningsgrupp som arbetar inom verksamhet liknande den som granskas, i detta fall kollegor inom partnerskapet. Det etiska perspektivet är viktigt vid kollegial granskning. Det måste finnas ömsesidighet och förtroende samt en ärlig och öppen kommunikation mellan parterna.

Partnerskapet har i sin verksamhetsplan definierat tre områden att arbeta med; styrprocesser, inflytande och delaktighet samt uppföljning/indikatorer.

Den kollegiala granskningen 2013 är den tredje granskningen som görs inom partnerskapet. De tidigare granskningarna, 2007 och 2009 har haft fokus på områdena styrprocesser och inflytande i allmänhet men har också blickat framåt. Metoden har vid dessa tillfällen prövats och utvecklats till årets granskning som har tema barns trygga uppväxtvillkor.

Den kollegiala granskningen av Örebro kommun ägde rum 25 oktober 2013 och genomfördes utifrån den metod/ mall¹ som partnerskapet har arbetat fram. Dagen var uppdelad på tre möten; ett med förtroendevalda (grupp 1), ett med högre chefer (programdirektörer/chefer, grupp 2) och ett med mer verksamhetsnära tjänstemän, chefer och personer med nyckelfunktioner (verksamhetsnära personal, grupp 3). Deltagarlista se bilaga 1.

Alla grupper fick svara på samma frågor inom tre delområden:

- Styrprocesser
- Inflytande och delaktighet
- Framtid

Granskningsgruppen har reflekterat över svaren genom jämförelser mellan de tre grupperna samt över tid mellan tidigare granskningar och 2013 års granskning. Reflektioner och kommentarer har sammanställts i denna rapport.

¹ <http://barnkonventionen-partnerskapet.se/>

1. Styrprocess

1.1 Hur säkerställer ni genom kommunens styrdokument att barn har trygga uppväxtvillkor i din kommun?

Förtroendevalda, grupp 1

- Kommunens viktigaste styrdokument är budgeten och övergripande strategier innefattar fyra strategiområden på kommunstyrelsenivå, varav strategiområde tre behandlar barn och ungas behov samt uppväxtvillkor. I budgeten tydliggörs en rad olika målformuleringar på området.
- Kommunfullmäktige har fattat beslut om tre perspektiv som innebär att barnperspektiv, mångfald och jämställdhet ska genomsyra alla beslut.
- Kommunfullmäktige har fattat beslut om en handlingsplan mot barnfattigdom eller ekonomiskt utsatta barn som förhoppningsvis kommer att bli övergripande och i vissa delar direkt påverka barnen och deras uppväxtvillkor.
- Överförmyndarnämndens verksamheter styrs även av lagstiftning som föräldrabalken och lag om ensamkommande barn, vilket också säkrar trygga uppväxtvillkor för barn med tillgångar och flyktingbarn.
- Skolområdet styrs även av skollagen som genomsyras av barnkonventionen och som de flesta skolverksamheter förhåller sig till, kanske mer än till den kommunala budgeten.
- Inom Vuxam ska enligt styrdokumentet barnperspektivet tas hänsyn till vid övergripande nämndbeslut och alltid vägas in vad gäller försörjningsstöd. Saknas perspektivet ska det tas upp av förtroendevalda.
- HBT och gender har varit i fokus det senaste året och barnperspektivet har kommit lite i skymundan. Vi borde bli bättre på att alltid tänka på att vi i alla beslut, i alla nämnder, programnämnder, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har ett barnperspektiv.
- Kommunledningskontoret fick i uppdrag att göra mallar för hur arbetet ska ske med de tre perspektiven, för att man ska se konsekvenser av ett beslut. När det fattas ligger det på politikerna att följa de beslut vi har fattat, det vill säga att de här tre perspektiven ska vara med.
- ”Min bedömning är att det finns stor politisk medvetenhet hos förtroendevalda men att det fallerar ibland”.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

- Kommunen har en styrmodell med strategiområden om barns och ungas behov och uppväxt. Även innan denna styrmodell fanns skulle alla nämnder svara mot vissa punkter och visa bidraget till det här området.
- Kommunen har ett politiskt dokument om barnkonventionen som ska omsättas till konkreta aktiviteter.

- ”Tittar man på vårt dokument om barnkonventionen Örebro kommun ser man att det är ett rent politiskt dokument, det skriver inte vi tjänstemän, och att politiken plockar upp barnkonventionen i det här som vi ska omsätta till konkreta aktiviteter.”
- Utifrån kommunens styrdokument budget och övergripande strategier utformar programnämnderna programplaner som speglar det här och för vidare hur arbetet med barnperspektivet ska genomföras. Detta ska vidare till driftsnivå och förvaltningarnas förvaltningsplaner, därefter till verksamhetsnivå och verksamhetsplaner.
- Beslut finns om konsekvensbedömning utifrån barn, genus och mångfald inför varje beslut och en mall för tjänsteskrivelser till nämnderna. Kravet att göra konsekvensbedömning utifrån barnperspektivet kan variera, inom Social välfärd är kravet till exempel strikt medan Vuxam och Tekniska förvaltningen inte har lika hårda krav.
- ”I mallen för tjänsteskrivelser finns det med och det går inte att missa i vår programnämnd (Programnämnd social välfärd). Antingen remitterar de tillbaka ärendet eller så säger de att vi får komplettera vid nästa nämnd.”
- Från stadsbyggnad framkommer att alla strategiområden ska behandlas i allas verksamhetsplaner, oavsett om det blir tunnare eller fylligare i några verksamhetsplaner beroende på vilken verksamhet det är. Detta upplevs positivt eftersom perspektivet på så sätt kommer med på alla nivåer.
- Inom samhällsbyggnad har barnperspektivet tagits med som ett grunddokument i arbetet med fördjupade översiktsplaner, till exempel i ett arbete tillsammans med Lekebergs kommun där barnen själva med hjälp av Trafikverkets verktyg har beskrivit om närmiljön i ett område känns trygg eller otrygg.
- Inom stadsbyggnad är verksamheten lagreglerad utifrån plan och bygglagen, men barnperspektiv tas inte upp i sammanhanget. En checklista omfattande bland annat barnperspektivet har därför utformats med stödfrågor för handläggare som används i alla planuppdrag. Enligt lagstiftningen ska behovsbedömning göras tidigt och då kommer även checklistan in i arbetet.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- Politiska styrdokument finns med övergripande strategier och budget för mandatperioden som ligger på ett år och där det finns tydliga mål för barn och unga.
- En handlingsplan har nyligen antagits som riktas mot hela organisationen för att minska barnfattigdom.
- Familjecentralen förhåller sig till två styrdokument i samarbetet mellan kommun och landsting och barnkonventionen finns i verksamhetsplanen. Örebros barnvision har också använts i verksamheten.
- Kommunen styrs inte bara av ÖSB:n utan även av långsiktigare styrdokument där det idag inte alltid finns så mycket barnperspektiv. Inget i dessa dokument motsäger barnperspektivet, men det finns inget som säkerställer heller.

1.2 Hur säkras ni att det blir en röd tråd genom hela organisationen?

Förtroendevalda, grupp 1

- Kommunens styrdokument med de fyra strategiområdena trattas ner när verksamhetsplaner upprättas ute i driftnämnderna.
- Barnperspektivet ska genomsyra hela organisationen och kommunledningskontoret har upprättat mallar för hur arbetet ska ske med de tre perspektiven, bland annat barnperspektivet. Två personer har arbetat med frågorna i alla programnämnder och nämnder, men brist finns ibland hos förtroendevalda och tjänstemän att följa detta.
- Bokslutet för hållbar utveckling ger en helhetsbild av organisationen och där finns mycket fakta och statistik på övergripande nivå, sen måste det hänga ihop med varje driftnämnd. Den röda tråden finns där.
- Revisionen kallar varje driftnämnd en gång om året och går igenom frågor utifrån budget och verksamhetsplanen, ÖSB:n, som omfattar de olika strategiområdena.
- Driftsnämnden för funktionshindrade bjuder in olika verksamheter i arbetet med verksamhetsplaner, till exempel barn och ungdomsboendet, som sitter med i tvärgrupper. Det är ett sätt att synliggöra så att barnperspektivet bakas in.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

- Den röda tråden säkras genom gemensamma mallar och dokument som hålls ihop på olika nivåer. Strategiområdena från ÖSB:n flyttas in i alla planer på alla nivåer, till exempel från programnämnd till driftsnämnd. Alla strategiområden behandlas därefter i samtliga verksamhetsplaner.
- Verksamheternas arbete inom strategiområdena återrapporteras sedan tillbaka från driftsnämnderna till programnämnderna och upp på kommunal nivå.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- Det finns en tänkt modell. Generellt gör programnämnderna programplaner utifrån ÖSB:n och kommunstyrelsen gör en egen plan som riktas till verksamheterna. Utifrån det görs verksamhetsplaner som ska rendera enhetsplaner. Tanken är att uppdragen som prioriteras i ÖSB:n genom tjänstemannalet ska komma ut som aktiviteter i enheterna. Det blir ett nedåttstigande led utifrån ÖSB:n och vad som finns i styrmodellen.
- Det finns ett tänk som återkommer ständigt att alla planer ska ha bland annat barnkonventionen och barnvisionen som grund. Konsekvensanalyser för barn ska finnas med i alla tjänsteskrivelser.
- Inom Familjecentralen saknas delvis tydlighet i direktiven uppifrån, vilket kan bero på att det finns två styrdokument för arbetet. Ett av uppdragen är dock att arbeta utifrån barnkonventionen och verksamhetens värdegrund samt verksamhetsplan genomsyras av perspektivet.
- ”Vi har en vision i vår verksamhetsplan som är på gräsrotsnivå och den ska stämma överens med styrdokumentet, det är att barnen ska ha rätt att påverka det de kan

påverka. Det brottas vi ständigt med då barnen jag jobbar med har väldigt svårt att uttrycka sig och vi försöker förstå och tolka det som de uttrycker.”

1.3 Hur säkras att kommunens barnkonventionsarbete och/eller resonemang håller över tid?

Förtroendevalda, grupp 1

- Långsiktiga handlingsplaner är ett bra instrument, till exempel handlingsplanen mot barnfattigdom eller ekonomiskt utsatta barn som sträcker sig till år 2020.
- Genom politisk enighet och gemensam bedömning i barnfrågan. Politiken i Örebro har varit överens gällande barnperspektivet sedan år 2004 fram till idag. ”Är det något som håller så är det det här, och det känns tryggt”.
- För att säkra arbetet inom området ensamkommande barn har ett strategiskt arbete genomförts och genererat en processkarta som beskriver tre samarbetsområden mellan överförmyndarnämnden, Migrationsverket och socialtjänsten. ”Det har vi gjort för att barnet inte ska stå utan proffsigt stöd”.
- Organisationen av frågan i en kommun är viktig för att arbetet ska hålla över tid. Förra mandatperioden fanns en parlamentarisk arbetsgrupp för mänskliga rättigheter, ”MR-strategigrupp”, som säkrade kommunens arbete med HBT och barnfattighedsfrågor. Barnfrågorna kommer även i fortsättningen att organiseras inom ramen för denna arbetsgrupp.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

- Genom att politisk enighet, konsensus och intresse finns runt barnfrågorna. Politiken har jobbat igenom väldigt mycket och förståelse finns för att alla måste verka för barnens skull. Bland annat har 65 miljoner kronor avsatts i sociala investeringar för att arbeta förebyggande över tid och mandatperiod och mycket där handlar om barnen.
- Genom att ungefär samma frågor om uppväxtvillkor tas upp över tid. Trots att styrmodellen ändras kommer delarna igen men formuleras på olika sätt.
- Inom skolan även genom lagstiftningen som bas för arbetet där barnkonventionen genomsyrar nya skollagen, sättet att arbeta med läroplaner, kursplaner och dokument hela vägen.
- För Vuxams räkning finns en politisk enighet om att barnperspektivet är viktigt i verksamheten. Försörjningsstöd och arbetsmarknadsinsatser är barnen till nytta och om barnperspektivet läggs till inför beslut i enskilda ärendet och på strategisk nivå säkras det ytterligare.
- Genom Örebros barnvision som togs 2001 och fortfarande gäller.
- ”Jag är nära i verksamhet och vi vet att barnvisionen finns, men vi kanske inte tänker på den och skulle behöva en påminnelse. Även om jag inte kan rabbla barnvisionen så är det viktiga att politiken stöttar oss genom att ta fram indikatorer. Det hjälper oss att fråga efter i uppföljningar genom alla led.”

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- ”Det är klart att det märks att det byts politiker och chefer, ju yngre frågan var desto mer syntes den”.
- ”Om det finns en fråga som har fäst lite mer, är det den här. I alla fall politiskt retoriskt. Det pratas kanske inte jättemycket om barnkonventionen, men frågan har inte släppts”.
- ”Om Familjecentralen uppfattas som ett sätt att arbeta med barnkonventionen har det inte varit någon skillnad över tid och det satsas för uppbyggnad av fler verksamheter”.

1.4 Hur prioriteras barns trygga uppväxtvillkor under kommunalekonomiskt pressade förhållanden?

Förtroendevalda, grupp 1

- Örebro har i flera år varit gynnade och klarat ekonomin utan stora nedskärningar, men diskussioner förs alltid om resurserna läggs på rätt saker.
- Besparingar och nedskärningar har funnits i alla år och prioriteringar görs utifrån hur det drabbar barnen. Det är upp till programnämnderna att vara fyndiga så att det inte drabbar barnen. Då måste konsekvensbeskrivningar om hur beslut drabbar barnen finnas med.
- En resursfördelningsmodell finns som innebär att för varje elevpeng inom Barn och utbildning avsätts en viss procent till de socioekonomiskt mer drabbade områdena. Modellen är ett uttryck för sättet att prioritera och där finns väldigt tydligt ett behovs- och barnperspektiv.
- Alla partier har lagt pengar på handlingsplanen mot barnfattigdom eller ekonomiskt utsatta barn.
- Inom nämnden för funktionshindrade har verksamheten omorganiserats istället för att hyvla, vilket har genererat en bra budget och möjlighet att istället satsa lite mer på barnen.
- Inom försörjningsstöd finns Örebromodellen som ligger över riksnorm för familjer med barn.
- Socialtjänsten arbetar med BBIC som innefattar uppväxtvillkor samt arbete för att flera myndigheter och organisationer ska bli inblandade så att barns behov får komma i centrum.
- Vuxam har genomfört satsningar på ”Komjobb” riktat mot bland annat barnfamiljer. Föräldrar i försörjningsstöd har anställts i kommunen upp till ett år med gott resultat och kommit till ordinarie arbete eller utbildning.
- År 2012 infördes en kommunal, social investeringsfond på 65 miljoner som innebär att det finns möjligheter att titta framåt och om något område riskerar att öka i kostnader kan pengar sparas.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

Frågan ställdes ej till gruppen.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- Verksamheterna kan påverkas och på kort sikt är det pengarna som styr. Förra året blev det stopp vid halvårsskiftet. Det blev kanske inte sämre, men en del idéer om förbättringar som skulle gagna barnen blev inte av. I år är det bättre.

1.5 Hur följs barns trygga uppväxtvillkor upp?

Förtroendevalda, grupp 1

- Barn och utbildning har indikatorer för utvärdering av verksamheten inom respektive strategiområde för att säkerställa att strategiområdena och deras olika målområden verkligen följs i verksamheten.
- Inom skolan finns breda och etablerade system för att veta hur barnen mår, till exempel totalundersökningen ”Liv & hälsa ung” i åttan och andra året på gymnasiet och en särskild mobbningsundersökning på alla Örebros skolor. Materialet för att visa resultat och upplevelser av trygghetsarbete i skolan är omfattande, men analysen är problematisk beträffande hur resultatet ska användas på respektive skola i arbetslag.
- Överförmyndarnämnden följer barnperspektivet och rapporterar i delårsbokslut.
- Inom nämnden för Funktionshindrade görs löpande utvärdering av verksamheten där barnperspektivet ska finnas med.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

- Uppföljning och utvärdering är tertial och sker fortlöpande under året genom prognos, delårsbokslut och bokslut, vilket ger input varje gång.
- Alla verksamheterna utvärderar bidragen till de olika strategiområdena i en utvärderingsmodell och resultatet utgör underlag för hur eventuellt överskott ska plockas med från tidigare år. Det finns en återkoppling och feedback där.
- En grupp på enheten för hållbar utveckling undersöker och bedömer hur nämnderna har bidragit till varje strategiområde. Förslag sätts till rött, gult och grönt och stäms av i analyskommittén som validerar bedömningarna mellan olika programområden. Justeringar görs vid behov om bedömningarna skiljer sig mellan programnämnderna.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- Uppföljning genom delårsbokslut och bokslut görs utifrån strategidokument, styrmodellen och strategiområdet, men inte speciellt utifrån barns rättigheter.
- Kommunen gör tillsyn på de fristående förskolorna beträffande barnperspektivet, krav kan ställas men möjligheterna att påverka de huvudmännen är begränsade.
- Inom samhällsbyggnad görs försök att hitta uppföljningsmetoder för verksamhetens olika uppdrag som ofta är långa. Analysen huruvida ett uppdrag bidrar till måluppfyllelse har inte riktigt kunnat göras på ett bra sätt. Uppföljning har gjorts av

uppdragen i ÖSB:n genom intervjuer med handläggare som tillfrågas om uppdragen uppfyller strategiområdena, bland annat inom barnperspektivet. Hur denna uppföljning används därefter är okänt.

- ”I uppdraget från ÖSB:n syns inte målen och det har inte varit tydligt att de ska följas upp. Och kanske är målen underförstådda ibland i uppdraget”.
- ”Det går igen ganska mycket att om det inte finns tydligt uppföljbara mål är det svårt att mäta, dock vet jag inte om det finns mätbara mål på detta område”.
- Det är en stor utmaning att skapa det här sammanhanget mellan mål och måloppfyllelse tydligare. ”Jag tror att om man kan förstå sitt sammanhang, här är jag, här jobbar jag och jag drar mitt strå till den här stacken och det beror på att man har sagt att ni ska göra så här”

1.6 Sammanfattning styrprocessen

För att säkerställa barns trygga uppväxtvillkor i Örebro kommun finns utöver nationell lagstiftning flera styrdokument. Samtliga grupper lyfter kommunens övergripande strategier och budget (ÖSB) som omfattar strategiområden och mål för barn och unga. Enligt förtroendevalda och verksamhetsnära personal finns handlingsplan mot barnfattigdom och verksamhetsnära personal nämner Örebros barnvision. Förtroendevalda framhåller kommunfullmäktiges beslut om tre perspektiv, varav ett innebär att barnfrågan ska genomsyra alla beslut. Utifrån detta ska konsekvensbedömningar göras och standardiserade mallar finns för arbetet.

Den röda tråden säkras enligt samtliga grupper genom kommunens styrmodell där strategiområdena i ÖSB:n bryts ner i planer på olika nivåer och återrapporteras tillbaka till kommunledningen. Enligt förtroendevalda ger även bokslut för hållbar utveckling en helhetsbild av organisationen och inom nämnden för funktionshindrade synliggörs barnperspektivet genom tvärprofessionellt arbete. Barnkonventionsarbetet säkras över tid genom långsiktiga handlingsplaner samt politisk enighet som enligt förtroendevalda och programdirektörer/chefer har funnits under en längre tid. Kommunen har även haft god ekonomi och kunnat undvika nedskärningar. Förtroendevalda exemplifierar flera satsningar samt att kommunen har en socioekonomisk resursfördelningsmodell och en social investeringsfond. I gruppen verksamhetsnära personal framkommer dock att verksamheter ändå har påverkats.

Utöver etablerade uppföljningssystem inom exempelvis skolan diskuteras främst uppföljning av ÖSB:n. Förtroendevalda menar att indikatorer finns för utvärdering och programdirektörerna/cheferna att uppföljningen görs utifrån ett specifikt system på programnivå. Verksamhetsnära personal påtalar dock avsaknad av tydliga mål, vilket begränsar en måloppfyllelseanalys.

2. Inflytande och delaktighet

2.1 På vilka sätt får barn och unga möjlighet och förutsättningar att vara delaktiga i ditt område?

Förtroendevalda, grupp 1

- Från kommunstyrelsenivå har vid två tillfällen prövats modellen medborgarbudget riktad till gymnasieungdomar under arton år som har fått en pott på en halv miljon kronor att ta beslut om inom ramen för miljöområdet. Det är en modell som kan användas på alla områden och åldrar och borde kunna utvecklas. ”Vi famlar lite där men det är en bra metod.”
- Vi har ett gymnasiefullmäktige där ungdomar skriver motioner som har direkt påverkan på verksamheterna. I vår ska till exempel ett fullmäktige ha klimat som tema och den del av de motioner som skrivs kommer vi att åta oss att föra vidare.”Detta är inget systematiskt arbete, men det har blivit rätt regelbundet ändå”.
- Vid byggandet av en skola i Vivalla har barn fått framföra sina åsikter genom att rita och berätta hur de vill ha sin skola.
- Vid upprättandet av ett nytt resecentrum i Örebro skickades enkäter till gymnasieungdomar för synpunkter om hur resecentrumet skulle se ut.
- Inom skolan finns bland annat brukarenkäten och ”Liv & hälsa ung” där alla får vara med. På rådhusnivå har vi haft gymnasiefullmäktige, men yngre barn är det svårt att hitta bra metoder för. Dialog är svårt med hänsyn till representativiteten för en grupp barn och den finns inte någon bra form för ännu.
- Inom förskolan förekommer arbete med teman där barnens frågor får styra undervisningen. Till exempel hade ett barn råkat ta med sig en ficklampa till förskolan och utifrån barnens frågor om detta planerades undervisning.
- ”Demokratifrågor inom förskolan jobbar de mycket med, där ligger vi lite i framkant och vi har mycket koppling till universitetet”.
- Inom försörjningsstöd finns svårighet att hitta en bra modell att nå barn i socioekonomiskt utsatta familjer för att de ska kunna påverka och ge sin syn på tillvaron. 2011 gjordes en brukarrevision där dessa aspekter fanns med, men behov finns av ytterligare metoder.
- 2013 hade ungefär 2000 ungdomar feriepraktik i kommunal verksamhet och ideella organisationer där kontakt har funnits med i princip alla för att få in synpunkter.
- Inom överförmyndarnämnden får barnet på miniminivå träffa och ge sitt samtycke till den person som föreslås vara godeman.
- Inom samhällsbyggnad finns det framgångsrika projektet ”Vinna” med väldigt bra metoder där barn varit mycket delaktiga och deras åsikter har genomsyrat det förslag till översiktplan som fullmäktige i två kommuner har tagit.

- Inom fritids- och turistnämnden har nyligen fattats beslut om att starta en ungdomsdialog med högstadie- och gymnasieelever som ska sammanföras med nämnden för att ge sin syn på saker i konkreta frågor.
- ”Det är väldigt olika och vi har en hel del projekt, men en fråga som återstår att lösa är hur barnens röst på ett systematiskt sätt kan tas med i konsekvensbeskrivningar”.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

- I somras bedrevs ett barnkonventionsprojekt med feriepraktiserande ungdomar som intervjuade ungdomar i samma ålder beträffande dialog och delaktighet, vilket utmynnade i tre filmer.
- Programområde Barn och utbildning har olika uppföljningsmetoder, till exempel enkäter som ”Liv och hälsa ung” och fokusgrupper. Elevråden har bjudits in till rådhuset för att delta i redovisning av den undersökningen. I gymnasiefullmäktige kan ungdomar också lämna motioner till förtroendevalda.
- Inom stadsbyggnad finns medborgardialog som inkluderar barn. Vid stadsplanering kombineras traditionella samråd med att planer och webbformulär för synpunkter läggs ut på webben, vilket har genererat mer synpunkter från ungdomar. Barn har fått utbildning i Trafikverkets verktyg för att kunna ge synpunkter på närmiljön som underlag till översiktsplaner. Projekt har bedrivits som ”Lekmiljöer i city” där en landskapsarkitekt har visat bilder på olika skulpturer för förskolebarn eller ett projekt inom samhällskunskapen i skolan där ungdomar har lämnat synpunkter om resecentrum. Inget systematiskt arbete för att nå barn och unga finns ännu, men är på gång att utvecklas i projektet Barn och unga i samhällsplaneringen.
- Inom tekniska förvaltningen och nämnden finns medborgardialog. Frågor ställs ute bland medborgarna hur de vill använda avsatta medel när till exempel en lekplats ska göras om och många barn är delaktiga. Pedagoger finns även som utbildar barn och unga i skolor och studiebesök genomförs i de tre verken för vatten, avlopp och avfall där frågor fångas upp och tas med tillbaka till organisationen.
- I arbetet med funktionshindrade finns barn som är svåra att höra och försök görs att hitta system som inte bara riktas till föräldrarna.
- Försörjningsstöd har ingen dialog med barn då arbetet rör föräldrarnas begäran och det är de som ska vara inblandade i beslutsfattandet. Handläggarna verkar för att lyfta föräldraskapet och vid misstanke om att ett barn lever i socialt utsatt situation görs anmälan. Inom arbetsmarknad förs dialog med gymnasieungdomar som söker feriepraktik främst under processen när feriepraktiken tillsätts och ungdomarna är missnöjda. Försök görs att tillfredsställa önskemål om det är rimligt.
- En av de viktigaste verksamheterna för barn till missbrukande föräldrar kallas Sputnik, en öppen verksamhet där barn med föräldrarnas tillåtelse får delta i gruppverksamhet och utan restriktioner eller konsekvenser dela sina erfarenheter med andra, få stöd och uppleva att de inte är ensamma. ”Ett arbete har även startat ihop med Socialstyrelsen med fokus på barn som har upplevt våld, där vi träffar barn i grupper.”

- För att öka tillgängligheten och möjligheten för föräldrar och barn att komma i kontakt med kommunen samlas kommunens serviceytor i Servicecenter februari 2014. Verksamheten ska erbjuda utökade öppettider och flera språk inklusive teckenspråk. Särskilt diskuteras hur ungdomar kan komma i kontakt med och få ett gott intryck av kommunen, vilket skulle kunna öka förutsättningarna för deras delaktighet i val samt demokratifrågor. På gång är även arbete med sociala medier för att nå ungdomarna.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- Feriepraktikanter har arbetat med barnkonventionen i projekt med olika teman, till exempel har teckenspråkiga barn tittat på olika miljöer och spelat in. Resultatet har haft bäring på vad som kan göras i stadsplaneringen.
- Gymnasieförvaltningen har ihop med gymnasiefullmäktige arbetat med medborgarbudget på en halv miljon. Ett 20-tal motioner har behandlats under juni och september i gymnasienämnden, varav 13 är kvar som ska tas upp till beslut och föredras av ungdomarna. Nämnden beslutar om det blir av eller inte. Exempel på några är bättre utvecklingssamtal och trygghetsmiljö samt mer rörelse och praktiska timmar i skolan.
- I skolan finns klassråd, matråd och programråd osv.
- Förskolan arbetar mycket med inflytande och demokratifrågor och Elisabet Arnérs metoder genomsyrar förskolan i Örebro.
- Biblioteket har nära kontakt och dialog med barn och ungdomar som bidrar med inköpsförslag, feriepraktiserande högstadiel elever som deltar i de flesta arbetsuppgifter samt utställningar där elever ställer ut dikter och andra arbeten.
- Stadsbyggnad arbetar mycket med olika metoder för barns yttrande. Som underlag för framtida planering har barn-GIS prövats två gånger där barn svarar på frågor om sin utemiljö och markerar vad som är positivt eller negativt på en karta. Även en manuell barn-GIS har prövats med mindre barngrupper som ritat på kartor eller går en promenad ute. I projektet Lek i stadsmiljö har förskolebarn varit referensgrupp och pratat om olika lekmiljöer, tittat på lekredskap samt berättat vad som är bra eller mindre bra. Barnen har deltagit i arbetet att ta fram en barnslinga som de ska använda i lärande syfte i skolan. Barnen kan också delta vid studiebesök och lärande om hur fysisk planering samt kommunen fungerar. Arbetet har inte systematiserats, men rutiner arbetas fram inom projektet Barn och unga i samhällsplaneringen.
- Tekniska förvaltningen har områdesgrupper och samlar alla aktörer i områdena för att diskutera frågor som rör området, där är barnen väldigt synliga. Barnen deltar också i trafiksäkerhetsarbetet och två skolpedagoger arbetar systematiskt med barnen.

2.2 Vilken betydelse tillmäts barnens åsikter?

Frågan ställdes ej.

2.3 Hur hittar ni barn/unga för samtal?

Frågan ställdes ej.

2.4 Hur får barn och unga återkoppling när de deltagit i dialog, samtal, enkäter etc.?

Förtroendevalda, grupp 1

Frågan ställdes ej till gruppen.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

- Inom Barn och utbildning får alla som har skickat in synpunkter om planer återkoppling med posten om deras adress finns med, men det kan ta tid innan återkopplingen kommer.
- På gymnasieskolorna får eleverna återkoppling beträffande exempelvis enkätundersökningar, men det kan ta tid eftersom materialet ska analyseras innan.
- Återkoppling är en stor utmaning, dels finns stora grupper som skulle kunna återkopplas till, men även individer som behöver ges återkoppling. Vi måste tänka i nya medier, digitalisering och möta ungdomar vart de befinner sig och det behöver vi ungdomarna till för att utveckla.
- I barnkonventionsprojektet där ungdomar intervjuade andra ungdomar om dialog och delaktighet framkom att önskemål finns om mer återkoppling beträffande vad barns/ungdomars delaktighet betyder och resulterar i.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

- Inom barn och utbildning där brukarundersökning har genomförts med frågor till elever och föräldrar finns en checklista med tydliga instruktioner för hur återkoppling ska göras. Beträffande undersökningen Liv och Hälsa ung finns ett systematiskt arbete med återkoppling som en person ansvarar för.
- Tekniska förvaltningen återkopplar alltid till barnen, till exempel med hjälp av tydliga kartor som illustrerar för barnen hur det kommer att bli.

2.5 Sammanfattning inflytande och delaktighet

I Örebro kommun har barn och ungdomar möjlighet att vara delaktiga på olika sätt och genom olika metoder. Programdirektörer/chefer och verksamhetsnära personal lyfter barnkonventionsprojektet där feriepraktikanter har intervjuat barn om deras delaktighet. Enligt förtroendevalda och verksamhetsnära personal har modellen medborgarbudget prövats på kommunstyrelsenivå med gymnasieelever som har haft en halv miljon för beslut. Förtroendevalda och programdirektörer/chefer uppger även att gymnasiefullmäktige lämnar in motioner till politiken varje år, vilket inte är systematiserat men har påverkan på verksamheterna. Förtroendevalda menar dock att svårigheter finns att hitta metoder för inkludering av yngre barns röst på rådhusnivå och behov finns att hitta systematiska metoder för att få med barnets perspektiv i konsekvensanalyser.

Förskolan bedriver ett intensivt arbete med delaktighet samt demokratifrågor och inom skolan finns enkäter, fokusgrupper och olika råd, exempelvis klassråd och matråd. Enligt programdirektörer/chefer har stadsbyggnad och tekniska förvaltningen medborgardialog som inkluderar barn. Stadsbyggnad kompletterar detta med webbformulär på nätet, vilket har ökat ungdomars delaktighet i stadsplaneringen. I gruppen verksamhetsnära personal framförs att

barn-GIS har prövats där barn arbetar med kartor för att påverka utemiljön samt referensgrupper i vilka barn får berätta och visa vad som är bra eller mindre bra i lekmiljöer. Tekniska förvaltningen har områdesgrupper där barn diskuterar frågor som rör området. Försök görs även att utveckla metoder och hitta nya system för delaktighet. Enligt programdirektörerna/cheferna bedrivs ett projekt för att utveckla barns och ungas delaktighet i samhällsplaneringen, inom nämnden för funktionshindrade görs försök att hitta system som inte enbart riktas till föräldrar och inom Servicecenter bedrivs arbete med sociala medier för att nå ungdomar.

I gruppen programdirektörer/chefer framkommer att återkoppling är en utmaning. Inom ramen för feriepraktikanternas barnkonventionsarbete har barn uttryckt önskemål om mer återkoppling beträffande resultat av deras delaktighet. Enligt programdirektörer/chefer och verksamhetsnära personal finns emellertid strukturer för återkoppling. Exempelvis har barn och utbildning en checklista med tydliga instruktioner för hur återkoppling ska ske vid brukarundersökningar och tekniska förvaltningen återkopplar alltid färdigt resultat genom exempelvis kartor som visas för barnen.

3. Framtid

3.1 Uppföljning av kommunens granskning år 2009

Förtroendevalda, grupp 1

Är hållbarhetsbokslutet en del av det ni sade om att bli bättre på uppföljning?

- Den har funnits i lite olika former och utvecklats med tiden. Inte minst har barnperspektivet blivit tydligare. Örebro har tidigt varit ute med barnfrågorna, barnvisionen togs redan 2001. De senaste åren har mycket mer arbete skett med de andra perspektiven kring HBT och barnfattigdom. Men det mer strukturerade, uppföljande arbetet har framförallt blivit tydligare och bättre de senaste åren. Det återstår givetvis mycket och göra.
- ”Vi har blivit mycket bättre på att göra uppföljningar, först i ÖSB:n och sedan delårsboksluten. Och det är mycket krävande med mallar för hur arbetet har genomförts inom de olika strategiområdena och därefter återkoppling från respektive programnämnd”.
- ”Delårsrapporten tycker jag är intressant att läsa, den verkar väl genomarbetad”.

Hur har det gått med att det är viktigt att göra barnkonsekvensanalyser och använda barnchecklista?

- Jag kan inte jämföra över tid, men å andra sidan vid ett sådant här arbete kan man aldrig vara nöjd. Men har det rätt riktning är det bra och går det fort är det ännu bättre.
- Instrumenten finns, men om vi jobbar med det är en annan sak. Det är ändå bra att man för fyra år sen har pratat om det och tillsatt en grupp tjänstemän som har fixat en mall. Men vi följer inte det alla. Det är tjänstemännen som ska fylla i mallen, men det är ytterst vårt ansvar som politiker att detta ska följas upp.

- I verksamhetsplanen på driftsnivå ska barn och ungas uppväxtvillkor finnas med och genomsyra, så det gör det samtidigt även om det kanske fallerar ibland. I och med att det ska finnas med måste man ha det tänket när man jobbar med verksamhetsplanen och då är det upp till oss politiker att följa upp att det finns med.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

Arbetet med barnkonventionen har nått långt och bedrivs inte längre bara av eldsjälar. Vad säger ni om det?

- Det stämmer bra, det är mera systematiskt arbete.

Har BBIC utvärderats?

- Det pågår ett ständigt utvecklingsarbete med BBIC, nu senast en ny fördjupningskurs. Jag skulle säga att det är utvärderat utan att vara hundra på det.
- Det är ett regionalt samarbete. Vi har jobbat tillsammans med vårt regionförbund och flera andra kommuner har också gjort det, så vi är en del i detta gedigna arbete.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

Behövs eldsjälar i dessa frågor eller ska det fungera ändå?

- Det ska fungera ändå, men man önskar att de finns också.
- Bra att någon tänker till kring uppdraget.

Finns kontinuerlig utbildning i barnkonventionen med träffar över förvaltningsgränserna?

- För skolans del, nej inte systematiskt.
- För ungdomar finns i och med barnkonventionsprojektet, men inte för personal.
- Jag funderar på uppdraget som också ligger i ÖSB:n att genomföra utbildningar för politiker i mänskliga rättigheter, i det sammanhanget kan även tjänstemän bjudas in. Men vi har inte det systematiskt, det måste man fundera på hur det ska se ut.
- Jag tror att det har varit någon punktinsats. Vi var alla iväg och gick igenom barnkonventionen väldigt grundligt, men nya tjänstemän som har kommit har inte gjort det.
- Det är viktigt med verksamhetsanpassad utbildning i barnkonventionen tror jag. Annars blir det inte bra, svårt att koppla.
- Vi har inget sådant att nu ska alla gå den här utbildningen.

3.2 Sammanfattning Framtid

Under granskningen fick varje deltagare under en stund fundera över två frågor och därefter lämna en skriftlig avsiktsförklaring.

Frågorna var:

Vad krävs för att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning och styrning samt för ökad delaktighet?

Ett förverkligande av ovanstående innebär följande ”att göra” för mig.

Här nedan redovisas en sammanfattning av de avsiktsförklaringar som gjordes. De enskilda svaren redovisas i en bilaga till rapporten.

För att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning samt för ökad delaktighet krävs enligt samtliga grupper tydlig styrning samt prioritering från politik och ledning. En välfungerande styrmodell med bra styrdokument och beprövade metoder måste finnas. Målen behöver vara tydliga och långsiktiga med mätbara indikatorer för uppföljning och uppföljning krävs i olika former. Programdirektörerna framhåller behov av mer systematiskt arbete och samtliga grupper berör frågan om att barnperspektiv ska finnas i alla beslut. Förtroendevalda menar att medvetenheten om konsekvensanalyser behöver öka hos tjänstemän. Enligt verksamhetsnära personal krävs även transparens mellan olika nivåer och en tydligare koppling mellan exempelvis program, styrdokument, uppföljning och utvärdering.

Programdirektörer och verksamhetsnära personal lyfter vikten av attityder, kunskap och utbildning. Alla behöver ha kunskap om barn, ökad medvetenhet om barns rättigheter, liksom utbildning i barnkonventionen. Enligt förtroendevalda och programdirektörer krävs även avsatta resurser och olika former av samverkan mellan exempelvis förvaltningar och myndigheter.

För att förverkliga ovanstående framhålls i samtliga grupper att barnfrågan ska hållas vid liv, lyftas i parlamentariska församlingar och genomsyra det dagliga arbetet. Enligt förtroendevalda och programdirektörer/chefer ska styrningen bli mer tydlig i exempelvis formulerade uppdrag, beställningar av beslutsunderlag samt uppföljning av dessa. Nya arbetsmetoder som säkrar barnperspektivsarbetet ska utforskas och barnperspektivet beaktas i alla beslut. Barns möjligheter till delaktighet ska också öka på olika sätt. Verksamhetsnära personal uppger att en tydligare röd tråd ska skapas där målen går genom organisationens alla led och konkretiseras på varje nivå. Enligt förtroendevalda ska även mer samverkan ske över program och förvaltningsgränser och inom samtliga grupper ska frågan drivas för ökad kunskap och kompetens i barnkonventionen.

Bilaga 1. Deltagare

Förtroendevalda

Lennart Bondeson, kommunalråd, KD
Anders Hagström, ordförande Vuxam, KD
Carina Toro-Hartman, ordförande Funktionshindrede, S
Thomas Esbjörnsson, ordförande Programnämnd BoU, S
Inger Göransson, ordförande Överförmyndarnämnden, S
Lars Johansson, ordförande Fritids- och turist nämnden, C
Murad Artin, kommunalråd, V
Åsa Häggström, ledamot Skolnämnd, V
Ronnie Palmén, ledamot KS, M
Ia Malmkvist, kommunalråd, MP

Programdirektörer och chefer

Patric Klaremo, Enhetschef Service Center
Isabell Landström, Programdirektör, SOV
Marie Holm, Programdirektör, BoU
Clas Göran Classon, Programdirektör, Samhällsbyggnad
Hanna Dufva, Enhetschef, Enheten för hållbar utveckling
Mikael Ramnerö, Förvaltningschef, Arbete/försörjning, Vuxam
Ewa Eriksson Ahlén, Gruppledare behandlingsenheten barn, socialförvaltningen
Anita Iversen, Processledare översiktsplan, Stadsbyggnad
Fredrik Millertson, Förvaltningschef, Tekniska förvaltningen

Verksamhetsnära personal

Per Elvingsson, Kommunledningskontoret, Klimatstrateg
Anna Nordlund, Kommunledningskontoret, Kvalitetsledare & Utvecklingsstrateg
Gunilla Björling, Kommunledningskontoret, Planerare
Staffan Henningson, BoU, projektkoordinator
Anna B Nilsson, Samhällsbyggnad. projektkoordinator
Christin Gimberger, Stadsbyggnad, planingenjör
Lottie Hellström, Vivalla bibliotek, biblioteksassistent
Marylene Jansson, Familjecentralen Varberga
Kristina Willén Bergström, Boendestödjare

Bilaga 2. Avsiktsförklaringar

Var och en av gruppdeltagarna har skrivit egna avsiktsförklaringar som lämnats till granskningsgruppen. Avsiktsförklaringarna redovisas nedan i sin helhet.

1. Vad krävs för att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning och styrning samt för ökad delaktighet?

2. Ett förverkligande av ovanstående innebär följande ”att göra” för mig.

Förtroendevalda, grupp 1

1. Framförallt behövs beprövade och goda metoder för att göra beslutsunderlag där barnperspektivet tas med och barns perspektiv tas in.
2. Omvärldsbevakning, tydlig beställning av hur beslutsunderlag ska se ut och våga prova nya sätt att arbeta med inflytande och delaktighet.

1. Tydliga och tidiga insatser för barn med särskilda behov. Barnkonsekvensanalyser ska följas upp. Checklista. Följa upp planer och satsa medel mot barnfattigdom. Avskaffa det fria skolvalet, men det är en riksfråga.
2. Att lyfta det i alla de parlamentariska församlingar där jag sitter, kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, PN osv.

1. Barns lika rätt i skolan för de har alla olika förutsättningar. Ökad satsning, revidering och uppföljning av barnfattigdomsplanen och att barn/ungdomar är med och utformar.
2. Mer tid i skolan för alla barn: ”Gnestamodellen”. Bjuda in barn till nästa revidering av barnfattigdomsplanen.

1. För ensamkommande barn ständigt utveckling i samverkan mellan Migrationsverket, överförmyndarnämnd och socialtjänst. En innehållsrik bank av personer som åtar sig godemans uppdrag.
2. Formulera uppdrag till verksamheter. Ta initiativ till samverkan med socialtjänsten. Följa upp verksamheten.

1. En medvetenhet hos tjänstemän om övergripande skrivningar som berör dessa områden. Att politiker på alla nivåer följer upp dessa och påtalar när besluts-underlag inte innehåller konsekvensbeskrivningar vad gäller barn och unga.
2. Att tydligare bevaka beslutsprocesser och beslutstexter så att barnperspektivet ständigt är närvarande.

1. Tydlig styrning från KSU och MR-gruppen, fortsatt uppföljning och nya mål, uppföljning av barnsatsningen genom exempelvis seminarium mm.
2. Planera seminarium 2014 och en diskussion på kommunfullmäktige i ämnet.

1. Bra styrdokument som verksamhetsplan och delårsrapport där tydliga mål och aktiviteter med indikatorer finns inskrivna. Bra uppföljning och utvärdering.
2. Att hela tiden ha med barnkonventionen i det dagliga nämndarbetet så att den genomsyrar verksamheten. Hitta bra aktiviteter tillsammans med verksamheten för att säkerställa ett fortlöpande/kontinuerligt barnarbete.

1. Mer dialog under nämndmötena, alltför många är tysta och nämndmöten blir inställda för att det saknas frågor. Men denna fråga kan verkligen diskuteras.
2. Ligga på i nämnden, göra besök ute på skolor, se hur det verkligen är och sprida goda exempel.

Programdirektörer och chefer, grupp 2

1. Vad krävs för att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning och styrning samt för ökad delaktighet?

2. Ett förverkligande av ovanstående innebär följande "att göra" för mig.

1. Se till att barnens perspektiv eller i alla fall barnperspektivet finns med i ärendeberedningen tillsammans med genus och mångfald.
 2. Instruera och diskutera med nämndadministratörerna hur göra för att kontrollera och säkerställa att även barnperspektivet finns med i programnämndernas ärenden.
1. Att hålla fokus över tid och inte ändra strategi och målområden, på handläggarnivå tar det tid att omsätta mål i konkret handling. Fortsatt tydlig prioritering från högsta ledning samt att hela ledningsorganisationen omfattas av idén.
 2. Tydliggöra och lyfta förvaltningens värdegrund och värderingar.
1. Kunskap och ökad medvetenhet om barns behov och utsatthet.
 2. Att fortsätta tjata, driva och slåss för att öka kompetens och resurser till de utsatta barnen.
1. Praktisk enighet. Långsiktiga mål över mandatperioder. Finnas i styrmodell och uppföljningsmodell. Avsatta resurser.
 2. Systematiskt arbete för att ta reda på barnets perspektiv i individärenden och utvecklingsarbete. Finnas där barn finns i sociala medier, i områden med behov och kommunicera på barns sätt. Mer samverkan över program och förvaltningsgränser.
1. Säkerställa att det finns med i enhetsplanernas mall för verksamheterna. Uppföljning av enhetsplaner. Utbildning i dövkultur och hur det är att leva som CODA (Child of deaf adult)
 2. Att säkerställa att arbetet med service på lika villkor (eller ett tydligare sätt) innefattar ett barnperspektiv.
1. Att förvaltningarna samverkar så barnets hela livsvillkor omfattas.
 2. Fortsatt arbete för att nämndärenden har barnperspektivet belyst.
1. Arbeta med det systematiska arbetet mer. Prata med istället för om barnen. Trycka mer på vad barnkonventionen styr inom en kommunal verksamhet.
 2. Påtala i så många sammanhang som möjligt att barnperspektivet ska beaktas och hålla frågan levande.
1. Barnperspektiv behöver fortsatt finnas som strategiområde i styrsystemet (ÖSB:n) och under rubriken konsekvenser i mall för tjänsteskrivelse. Öka barn och ungas möjlighet att delge sina synpunkter på stadsplanärenden genom nya kanaler. Att säkerställa i

förskola och skola att barnens utomhusmiljö håller god kvalitet då det viktigt för deras hälsa och utveckling.

2. Kommungemensamma riktlinjer för förskolegårdar ska tas fram. Barns delaktighet i planprocessen behöver ske mer systematiskt och bli rutin. Öka möjligheterna att kommunicera med kommunen via sociala medier. Göra någon slags undersökning om barns uppfattning om sin boendemiljö i några förtätningsprojekt med hög exploateringsgrad.

Verksamhetsnära personal, grupp 3

1. Vad krävs för att barns trygga uppväxtvillkor ska prioriteras i ledning och styrning samt för ökad delaktighet?

2. Ett förverkligande av ovanstående innebär följande ”att göra” för mig.

1. Att alla följer bestämmelser om att genus, mångfald och barnperspektiv ska finnas med i alla uppdrag och beslut och i de fall som det är möjligt i alla nya handlingsplaner.
 2. I samband med framtagande av ny handlingsplan ska till exempel hänsyn tas till hur barnen själva tycker om saker som de ser som viktiga inom området.
-
1. Transparens mellan olika hierarkiska nivåer. Beslut och mål om barn måste följa med i hela organisationen och behandlas utifrån respektive arbetsområde.
 2. På förvaltningsnivå bryta ner mål och riktlinjer om barn och applicera på respektive uppdragsbeställning. Utbildning i barnkonventionen på förvaltningen.
-
1. En stående punkt på dagordningen. Hela tiden ha barnen i fokus vid beslut. Ökad medvetenhet om barnens rättigheter. Alla ska ha gått utbildning om barnkonventionen.
 2. Sätta mig in i barnens rättigheter via barnkonventionen.
-
1. Bra barnsyn och kunskap om barn. Barn som stående punkt på alla dagordningar.
 2. Förmedla bra barnsyn och arbeta med att sätta föräldrar i sitt föräldraskap. Vara barnets röst i olika sammanhang.
-
1. Att hålla frågan om barnens rätt levande.
 2. En barnrättsansvarig ska finnas knuten till enheten och i alla förändringar som görs ska frågan först ställas hur det påverkar barnet.
-
1. Tydligare koppling mellan program, styrdokument, ÖSB, verksamhetsplaner, uppföljning, utvärdering och erfarenheter/måluppfyllelse. Stödsystem som konsekvensbedömningar behöver fungera bättre, göras kända och tjänstemän behöver utbildas avseende konsekvensanalyser i tjänsteskrivningar.
 2. Att tillsammans med övriga koordinatörer skapa och förmedla tydliga sammanhang av denna kedja och uppmärksamma brister.
-
1. En politik som syftar till långsiktig hållbar utveckling på allvar samt att det finns tydliga målskrivningar kring rubriken område i styrdokumentet.
 2. Att målen går genom organisationens alla led och konkretiseras på varje nivå.
-
1. Politiska beslut förankrade i verksamheten att detta ska bli synligt och tillämpas på alla plan.

2. Tillsammans med medarbetare, med uppdrag att jobba med MR- och BK frågor diskutera vad som gjorts och ska göras i framtiden.
1. En fungerande styrmodell för kommunen. Uppföljningsbara mål och uppföljning av målen.